

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Тони Д. Шекерджиева-Новак (АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”-
Пловдив)

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”,

8.3. „Музикално и танцово изкуство“

на **Велислава Жечкова Стоянова**

редовен докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив,

факултет „Музикална педагогика”, катедра „Пиано и акордеон”,

с научен ръководител проф. д-р Ромео Смилков

на тема:

„КЛАВИРНИ АСПЕКТИ В КАМЕРНАТА МУЗИКА НА НИКОЛАЙ СТОЙКОВ“

Дисертационният труд на Велислава Стоянова на тема: **„Клавирни аспекти в камерната музика на Николай Стойков”** с научен ръководител проф. д-р Ромео Смилков е сериозен принос към изграждането на един по-цялостен профил от теоретични разработки свързани с камерното творчество на композитора. Обсъден и предложен за публична защита на 16. 01. 2019 г. на заседание на катедра „Пиано и акордеон” при факултет „Музикална педагогика” към АМТИИ, Пловдив, дисертационният труд е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователната и научна степен **„доктор”**. Той е с общ обем от 276 страници и съдържа увод, четири глави, заключение, литература и три приложения. Основният текст обхваща 36 нотни примери и 5 таблици. Ползваната литература включва общо 276 заглавия, от които 253 на български и 6 на руски език, както и 13 интернет източници.

Насочено към камерното клавирно творчество на композитора Николай Стойков, изследването в голяма степен е обусловено от концертната и педагогическа дейност и прекия контакт на изследователя с обекта на изследване. В работата си върху дисертационния труд Велислава е облагодетелствана и от това, че има за научен ръководител проф. д-р Ромео Смилков, популяризатор на музиката на академик Стойков и негов съществен изследовател. Докторант Стоянова е изпълнител с богата

концертна дейност у нас и чужбина, а програмите на нейните изяви почти винаги включват и творби на композитора Николай Стойков. Към сцените на Полша, Австрия, Турция и Италия, съвсем наскоро Стоянова прибави и тези на Кипър (Лимасол и Пафос). В двата концерта (в които участват проф. Смилков и двете му докторантки, д-р Галина Димова и докторант Велислава Стоянова) осъществени под надслов: „От теорията към практиката”, наред с творби от Фридерик Шопен, Ференц Лист и Николас Економу, звучат и избрани произведения от Николай Стойков.

Като източници на изследването си Велислава Стоянова посочва трудовете на Ромео Смилков, Елисавета Вълчинова-Чендова, Ростислав Йовчев, Юлиан Куюмджиев, Милена Шушулова-Павлова, Велислава Карагенова, Светослав Карагенов, Красимира Филева, Николина Кротева и други, както и трудове (книги, статии, интервюта и др.) на Николай Стойков”(стр.6 от автореферат).

Предмет на изследването е *камерната музика на Николай Стойков*, която Стоянова определя, като “една от най-продуктивните жанрови области” в творчеството на композитора и включва и най-новите му произведения. Основните **задачи**, които докторантката си поставя за разрешаване са свързани с:

- хронологичното проследяване на създадените от Стойков камерни творби, в състава на които се включва пиано;
- определяне мястото на камерната музика в творчеството на композитора и в изпълнителската практика;
- изпълнителски анализ на камерните творби – вокално-инструментални, инструментални и клавирни ансамбли, както и
- съвременен поглед върху значението на камерните творби на композитора, като изпълнителски и педагогически репертоар.

В **първа глава** е направен общ преглед на камерното вокално-инструментално творчество на Николай Стойков. Разгледани са хронологично камерните вокално-инструментални творби на композитора от неговия ранен период - вокален цикъл „*Ранни песни*” оп.1 за нисък женски глас и пиано, Четирите миниатюри „*Танки*”, Соловите народни песни с клавирен съпровод, Вокално-клавирните „*Багатели*” по народен текст, *Багателите* за женски глас и пиано – I тетрадка, оп. 9, *Багатели* за женски глас и пиано – II тетрадка, оп. 72 и *Багатели* за мъжки глас и пиано – III тетрадка оп. 81. Естествен е моят интерес към тази част от изследването. В годините, в които изпълнителската ми и преподавателска практика ме тласкаше към тези очарователни произведения, не успях да подреда приоритетите си по начин, който да ме направи техен изпълнител. Велислава успя да предизвика интереса на моите студенти и в скоро време ще станем свидетели на реализацията на „Багатели” за мъжки глас и пиано оп. 81. Реализирани през голям период от време, трите тетрадки „Багатели” (1973 - 2011) сътворяват един своеобразен „кръговрат” от идеи и чувства, „разкриват майсторството на композитора да претвори богатите изразни възможности на музикалния фолклор”(стр. 55 от труда), показват неговата самобитна красота със средствата на класическия инструмент, а аз бих добавила и със средствата на поставения човешки глас. Оригиначните фактурни похвати, своеобразната хармонична

и мелодична линейност - все характерни стилкови белези за композитора Николай Стойков, са посочени от докторантката в направените подробни анализи на вокален цикъл „Ранни песни”, оп.1, за нисък женски глас.

Соловите народни песни с клавирен съпровод, структурирани в два опуса: **39 народни песни** със съпровод на пиано, оп. 31 и **11 народни песни** със съпровод на пиано оп. 47, са „творческият експеримент на композитора”, с образователни измерения, (стр. 35 от дисертацията) когато народните песни и инструментални мелодии със съпровод на пиано от Николай Стойков стават част от учебната музикална литература и се използват от 1972 година до сега.

Втора глава представя общ преглед на камерно-инструменталните творби на Николай Стойков и изследва клавирните аспекти в камерните инструментални ансамбли на композитора, проследени и анализирани хронологично. В тази глава Стоянова включва 19 опуса създадени в периода 1970 – 2016 година, като на част от тях прави подробен анализ. Чрез „Малка театрална музика” за камерен оркестър и магнетофонна лента оп. 13, „Gradus ad Parnasum” за цигулка и пиано (със замяна на виола) оп. 15, „Капричиозо” (Парафраза № 3) за флейта (кавал), виолончело и пиано оп. 37, „Спомен за Владигеров” за цигулка и пиано оп. 101 и др., пианото е дефинирано като „оригинален артист” в различни по състав камерно-инструментални ансамбли. Чрез анализа на тази част от творчеството на Стойков, Стоянова уяснява, че „използването на авангардна композиционна техника, на съвременни и нестандартни похвати никога не е самоцелно, а е продиктувано от търсенията и творческите идеи на композитора”. В същото време пианото получава „твърде интересна и важна роля за музикалното развитие, формообразуване и пресъздаване на образността”. (стр. 105 от труда). Докторант Стоянова подчертава връзката на камерното творчество на композитора с поезията. Самият композитор - автор на три стихосбирки, акцентира върху програмността на камерните си творби, като поставя поетични епиграфи в началото на редица произведения.

Клавирните ансамбли в творчеството на композитора Николай Стойков са обект на изследване в **трета глава**. Първите клавирни пиеси датират още от 60-те години, когато е създаден цикъла „За юноши”, композиран година преди „началото на неговото академично обучение като композитор”(116 стр.) Следват „Фрагменти” за соло пиано, залегнали в основата на създаване на „Четири студии за пиано на 4 ръце” (без опус) и на „Фрагменти” оп. 4а за две пиана, които според Стоянова, доказват „вече определено формиран интерес на автора към звучността и изразните възможности на клавирния ансамбъл”. (стр.123) Пак в трета глава са представени клавирните ансамблови пиеси от осемдесетте години на 20 век, включващи детската сюита „За животните”, за четири ръце, „Старият албум” за две пиана, оп. 25, Три концертни пиеси за две пиана”, оп. 29, цикълът „Български танци” за пиано на 4 ръце (1990) в три тетрадки (опус 30, 35, и 38), клавирни ансамбли „Музикален пантеон”, както и детския цикъл „Смърфиолчета” – 30 характерични пиеси за пиано на 2, 4 ръце и 2 пиана, оп. 54, в който „се отразява и стремежа на автора към вариантност”. (стр. 170)

Обобщаващата **четвърта глава** чертае връзката между творчеството на

композитора и природата на съвременния пианист изпълнител. Интересни са качествата, които днешните изпълнители на творчеството на Николай Стойков трябва да притежават, отъждествени с ролите на „пианистът-детектив“; „пианистът-виртуоз“; „пианистът-диригент“; „пианистът-композитор“; „пианистът-музиколог“; „пианистът-художник“; „пианистът-актьор“ и още една, ролята на „партниращият пианист“.

Осем са изведените приноси моменти в мащабния дисертационен труд на Велислава Стоянова и аз ги приемам изцяло. Потвърждавам и приемам специално акцентирания за **първ път**:

- се осъществява цялостно обхващане на творчество на Николай Стойков в жанровите области на камерните вокални и инструментални ансамбли, в които участва пианото.

- се анализират и разглеждат от позицията на интерпретатора **6** (шест) творби от Николай Стойков, представени премиерно от Велислава Стоянова. Високо изпълнителско ниво беше демонстрирано и при концертите с други произведения на композитора.

- се публикува актуален каталог на клавирните ансамбли от Николай Стойков, който включва всички творби, включително неиздадените, както и най-новите му произведения.

Не бих могла да приключа становището си без да кажа няколко думи за изключително богатата „Еразъм+“ активност на докторантката, участвала в тази европейска програма, чрез всичките възможности които предлага. При посещенията си в Музикална Академия „Карол Липински“, Вроцлав и осъществения мониторинг, съм била наистина горда от констатирания напредък, от нейната упоритост и стремеж за усвояване на нови знания, от родолюбието и желанието за разпространение на българското изкуство по света.

Шестте публикации са представени и като доклади на значими академични (Пролетни научни четения и Годишник на АМТИИ) и международни научни форуми (Международна научна конференция, АМТИИ 2017, по спечелен проект на ФНИ на МОН) и свидетелстват за изключителната активност на докторантката по темата на дисертацията. Поздравявам научният ръководител проф. д-р Ромео Смилков и докторантката Велислава Стоянова с високото ниво на осъщественото изследване.

На основата на казаното до тук оценявам високо докторската дисертация на **Велислава Жечкова Стоянова** на тема **„Клавирни аспекти в камерната музика на Николай Стойков** и предлагам на уважаемото Научно жури да **и присъди образователната и научна степен „доктор“ по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.**

29.04.2019
Пловдив

Подпис:
проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак

